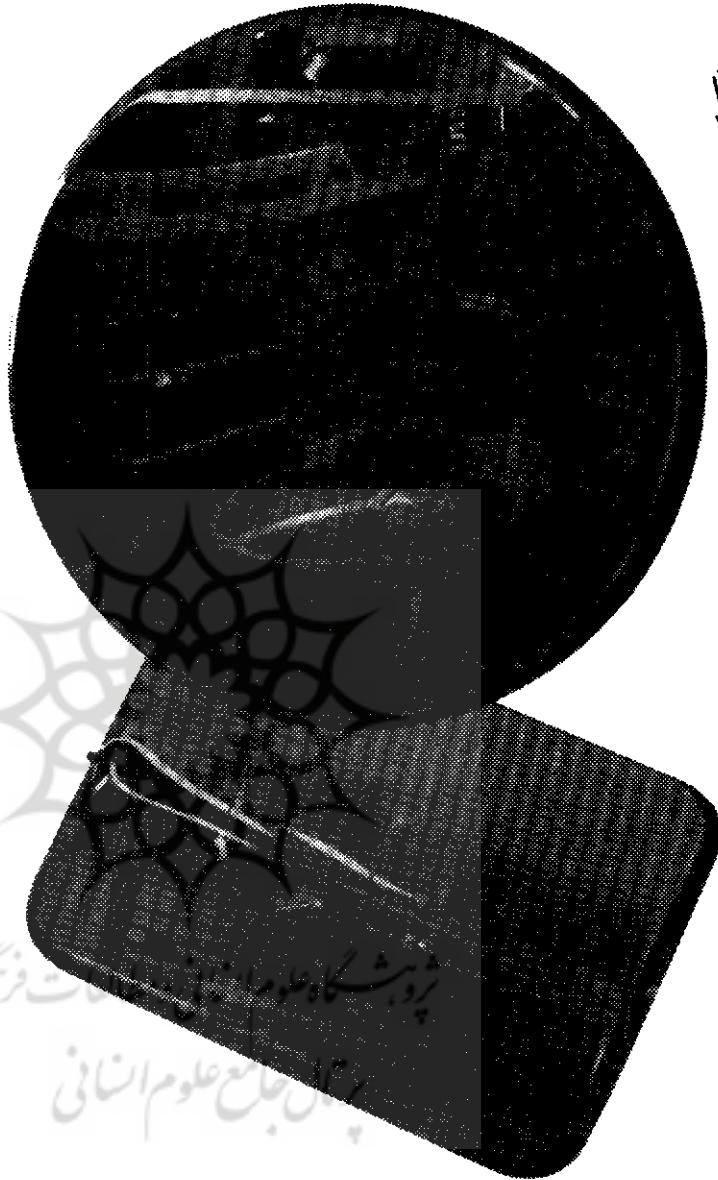


# نگاهی به کتابخانه‌های عمومی استان آذربایجان غربی



شاهیندز، ماکو، مهاباد، میاندوآب و نقده. این استان همراه با استان آذربایجان شرقی، جلگه وسیع آذربایجان را تشکیل می‌دهند که مهمترین بلندیهای آن مریوط به رشته کوههای زاگرس بوده و پست‌ترین نقطه آن حوضچه وسیعی است که دریاچه ارومیه با ارتفاع ۱۲۰۰ متر از سطح دریای آزاد در آن قرار دارد. از جزایر مهم و بزرگ این دریاچه می‌توان جزیره اسلامی، کبودان، اشک، اسپیر و آرزو را نام برد. رودخانه‌های مهمی که به این دریاچه می‌ریزند عبارتند از: تلخ‌رود، زرینه‌رود، سیمینه‌رود، صافی‌رود، مهابادرود، رودخانه گدار، باراندوزچای، شهرچای، نازل‌چای، روشه‌چای، زولاچای و ...

جمعیت استان براساس سرشماری سال ۱۳۷۰ بالغ بر ۵۱۴/۲۷۳ نفر بوده که ۱۹۲/۰۸۲/۱ نفر یعنی ۴۷/۶ درصد و کل نفوس به تعداد ۳۹۴/۳۴۲ خانوار در نقاط شهری و ۳۲۲/۱۹۱/۱ نفر بقیه در مناطق روستایی زندگی می‌کنند. میزان رشد جمعیت استان ۳/۲۳ درصد است که ۲۰/۲ درصد کل جمعیت یعنی ۴۵۹/۲۴ نفر را در زمان سرشماری زیر ۵ سال تشکیل می‌دهد.

در این استان تزدیک به ۲۶ درصد جمعیت کل استان را برادران اهل تسنن و بقیه را اهل تشیع تشکیل داده و درصد قابلی را نیز اقلیت‌های دینی از آجمله:

ارمنه، کلیمیان، آشوریان، زرتشتیان و ... شامل می‌شوند که به زبانهای ترکی آذربایجانی، کردی، ارمنی، آشوری، کلیمی و فارسی تکلم می‌نمایند. این استان به انگیزه استعداد خاص کشاورزی، منطقه کشاورزی قلمداد گردیده و اقتصاد منطقه نیز بر پایه کشاورزی و دامپروری استوار است. آذربایجان غربی به لحاظ آمار کمی دارای ۲۴۰۶ باب دستستان، ۳۵۳ باب مدرسه راهنمایی تحصیلی، ۱۰۵ باب دبیرستان، ۲۸ باب مدارس

اسلامی واقع و از شمال به جمهوری خودمختار نخجوان و از غرب به کشورهای ترکیه و عراق و از شرق به استانهای آذربایجان شرقی و زنجان و از جنوب به استان کردستان محدود می‌باشد. آذربایجان غربی از حیث تقسیمات کشوری دارای ۱۲ شهرستان - ۲۰ شهر، ۲۶ بخش، ۹۹ دهستان و ۳۱۷۹ روستا می‌باشد که شهرستانهای تابعه آن عبارتند از: ارومیه (مرکز استان) بوکان، پرانشهر و تکاب، خوی، شردشت، سلماس،

## مقدمه

استان آذربایجان غربی با وسعت قریب به ۴۳۶۰ کیلومتر مربع حدود ۲/۶۵ درصد و کل ساحت کشور در بین ۳۵ درجه و ۵۸ دقیقه تا ۳۹ درجه و ۴۶ دقیقه عرض شمالی از خط استوا و ۴۴ درجه و ۳ دقیقه تا ۴۷ درجه و ۷۳ دقیقه طول شرقی از نصف‌النهار گرینینج قرار گرفته است.

این استان در منتهی‌الیه شمال‌غربی میهن



ترویج و رشد فرهنگ کتابخوانی تأثیرات شگرف و بالندای در پیشرفت‌های علمی و تکنیکی و از آن مهمتر در ساختن جامعه‌ای سالم دارد. برای ایجاد روابط سالم اجتماعی ترویج اصول و معیارهای اخلاقی و انسانی و شکوفایی علمی و اقتصادی بهترین راه ممکن گسترش و تعمیق فرهنگ کتابخوانی است. اگر می‌خواهیم آینده‌ای روش و جامعه‌ای سالم و رشد یابنده داشته باشیم باید جهادی بزرگ و همه‌گیر را در راه ایجاد کتابخانه‌های غنی و رشد فرهنگ کتابخوانی آغاز نمائیم.

کتابخانه ریشه در فرهنگ غنی و پریار اسلامی دارد و به عنوان گنجینه فرهنگ مکتوب کشور و از بهترین مراکز اطلاع‌رسانی بشمار می‌رود.

کتاب دوست و مصاحی است سودمندتر از هر رفیق و همصحبت چه بسته‌ توفیق هم صحبتی دوست موردنظر به سهولت میسر نگردد ولی هر کس در هر موقع می‌تواند دست تعلق در دامن این رفیق شفقت بزند.

ایرانیان در تمام ادوار تاریخ به امر کتاب و کتابخانه علاقه‌ای بسیار داشته‌اند.

روزگاری در تخت جمشید کتابخانه‌ای بزرگی ترتیب داده شده بود.

امروزه در ایران کتابخانه‌های بیشماری از جمله کتابخانه‌های عمومی چندی دایر است که از آن جمله کتابخانه‌های عمومی استان آذربایجان غربی می‌باشد.

اولین کتابخانه عمومی در سال ۱۳۲۴ در شهرستان ارومیه افتتاح گردیده است و تا این تاریخ ۱۹ باب کتابخانه در مناطق مختلف استان مشغول ارائه خدمات و فعالیت می‌باشند.

کتابخانه‌های عمومی استان برای استفاده عمومی ناسیس گردیده و تمام افراد مشتاق به تحصیل علم و دانش می‌توانند با پذیرش شرایط عضویت که شامل پرداخت حق عضویت سالانه

فیروزه - پلداشت - چورس - سیلوانا و سرو. ضمناً مقدمات احداث کتابخانه مرکزی در ارومیه فرامش شده و امید است در آینده نزدیک عملیات ساختمانی آن شروع گردد.

### سیمای فرهنگی استان

در آذربایجان غربی زبانهای آذری - کردی - زبانهای مادری را تشکیل می‌دهند و اقلیت‌های نیز به زبانهای آشوری، ارمنی و کلیمی تکلم می‌نمایند.

آذربایجان قبل از اسلام تحت تأثیر فرهنگ‌ها و مذاهب مختلف چون مهرپرستی و زرتشت و آئین یونانی و رومی و بعد از ظهور اسلام و تحت تأثیر اسلام و فرهنگ مردم آسیای مرکزی قرار گرفته است که در میان آنها تأثیر فرهنگ اسلامی از جایگاه برجسته‌ای برخوردار است. اعتقادات مردم در رابطه با عوامل مختلف جغرافیائی و تاریخی و مذهبی است و تحت تأثیر فرهنگ‌های اسلامی و آسیای مرکزی و ایرانی شکل گرفته و فرهنگ فولکوریک را ساخته است.

ترکها - کردها - آشوریها و ارامنه هر یک مراسم ویژه‌ای را در سنت‌های رایج خود بکار می‌برند.

آذربایجان غربی پوسته مجموعه‌ای از ملل و فرهنگ‌های مختلف بوده است که تأثیر متقابل داشته‌اند.

وجود مساجد و کلیساها و ویرانه آتشکده‌ها در نواحی مختلف استان گویای تاریخ مذهبی آن است. شیع و تسنن از مذاهب عمده است. آشوریها به مذاهب کاتولیک و ارتدکس و پروتستان و ارامنه به کلیسای گریگوری وابسته‌اند. ارزیابی شرایط و امکانات موجود فرهنگی می‌بن این است که امروزه نیز کتاب و سیله مطمئن و کارآمد در بهرمانی فرهنگ وسیله مطلوب می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد و نیز عبارتند از:

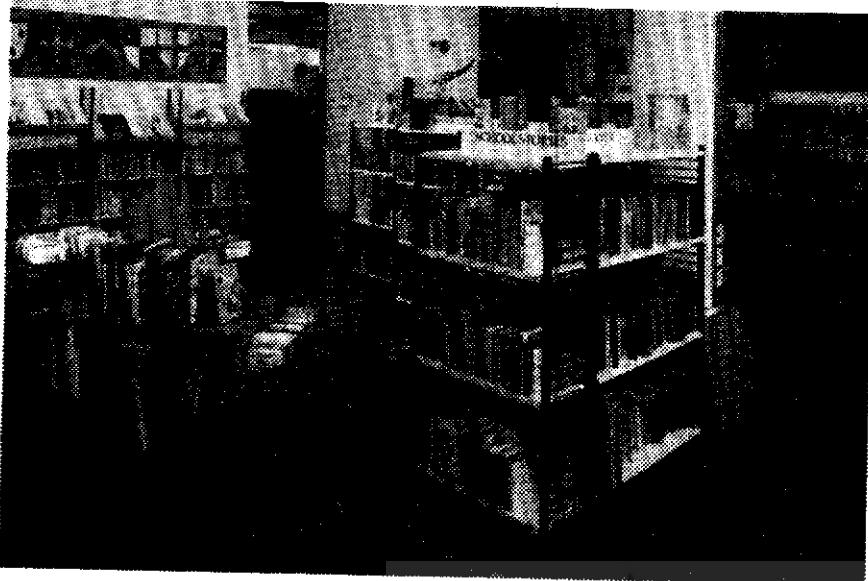
فتنی و حرفه‌ای ۱۳ مرکز تربیت معلم، ۱۰ دانشگاه با ۹ دانشکده (دانشگاه ارومیه، دانشگاه علوم پزشکی - دانشگاه پام نور ارومیه - بوکان - خوی - میاندوآب، نقدۀ دانشگاه آزاد اسلامی ارومیه - خوی، و مهاباد، ۱۹ کتابخانه عمومی در شهرهای ارومیه (۳ باب) - خوی، سلاماس، قره‌ضیاء الدین - ماکو - شوط، سیه‌چشم، پلدشت، مهاباد، محمدیار، اشنویه، پیرانشهر، بوکان، سردشت، میاندوآب، شاهیندۀ، نکاب (هر کدام یک باب)، ۱۵ هتل و مهمانسر، ۸ باب واحد پذیرائی بین راهی، ۱۴۸ باب مهمانپذیر، - ۱۲۹ مغازه کتابفروشی، ۵ مؤسسه انتشاراتی، ۳۶ باب چاپخانه، ۶ باب گراورسازی و سیلک اسکرین ۲ مرکز صدا و سیما (آذربایجان غربی و مهاباد) ۴ شماره نشریه محلی، (هفته نامه‌های میثاق و امانت، مجله‌های دانشکده علوم پزشکی و سروه که ۳ مورد اولی به زبانهای فارسی و چهارمی به زبان کردی چاپ و منتشر می‌گردد). ۳ مرکز خبرگزاری جمهوری اسلامی (ارومیه - خوی - مهاباد) ۱۸ باب سینما - ۲۵ باب بقعت و اماکن متبرکه، ۳۶ مورد آثار و اینه تاریخی باستانی، ۴ واحد کانون پیوه‌نش فنکری کودکان و نوجوانان - ۲ باب سالان نمایش (در ارومیه) ۹ واحد مجتمع فرهنگی و هنری (بعضی در دست ساخته) ۴ کارخانه قند، (ارومیه - پیرانشهر - خوی - میاندوآب) ۱۱۰ باب کلیسا، ۳ کنیه (ارومیه - مهاباد - نقدۀ ۳ باب موزه میراث فرهنگی (ارومیه - خوی - میاندوآب) یک باب موزه تاریخی طبیعی محیط‌زیست (ارومیه) ۱۸ واحد مرکز آموزش روستایی و صنایع دستی و ... می‌باشد.

کتابخانه‌های عمومی در دست اجرا که تا پایان سال جاری به بهره‌برداری خواهند رسید عبارتند از:

کتابخانه‌های عمومی مرحمت آباد - تازه شهر سلاماس - نخت سلیمان - کشاورز - انزل -

و تکمیل برق درخواست و ارائه عکس می‌باشد  
از کتابها و دیگر منابع کتابخانه بهره‌مند شوند.  
و در اجرای تصویبات قانون تاسیس  
کتابخانه‌های عمومی کشور انجمان کتابخانه‌های  
عمومی که مرکب از امام جمعه استاندار در مرکز  
استان و فرمانداران و بخشداران در شهرستانها -  
مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی - اوقاف و  
خبریه شهردار - مستول کتابخانه و سه نفر از  
دانشمندان و متخصصان هر شهر تشکیل می‌گردد  
موظفند در فراهم آوردن هر گونه امکانات در  
جهت ساخت و توسعه کتابخانه‌ها، تحصیل،  
زمین رایگان از طریق جلب مساعدت سازمانهای  
دولتی و افراد خبر و تکمیل کتابخانه‌های موجود  
و ساختن کتابخانه‌های موجود و ساختن  
کتابخانه‌های جدید و خرید کتاب و ... کتابخانه‌ها  
را پیش از بیش راهنمائی و مساعدت نمایند.  
فعالیت جنبی کتابخانه‌ها شامل  
نمایشگاه‌های کتاب، عکس، نقاشی،  
خوشنویسی، آموزش قرآن است کتابخانه‌ها با  
طرح کاد آموزش و پژوهش همکاری نموده و در  
طول سال تحصیلی دانش آموزان را آموزش  
کتابداری داده و همچنین به افراد معرفی شده از  
سازمانهای دولتی و نهادها، آموزش لازم در امر  
کتابداری داده می‌شود.  
و همچنین سازمانها و ارگانهای که نیاز به  
تغذیه از نظر کتاب را دارند باری و مساعدت  
می‌نماید و اینک معرفی اجمالی از کتابخانه‌های  
عمومی استان.

۳ نفر	آدرس کتابخانه ارومیه: خیابان والفجر ۲ پارک	تعداد کتابداران	آدرس کتابخانه عمومی آیه الله کاشانی ماکو:	آدرس کتابخانه عمومی شهید باهنر ارومیه:	تعداد کتب موجود	سال تأسیس	مساحت زیرینا
۱۳۴۳	سال تأسیس	۱۳۲۴	۱۳۴۳	سال تأسیس	۱۲۲۰	۱۳۴۳	۲۱۴ مترمربع
۱۴۱۹۵	مساحت زیرینا	۱۳۲۴	۱۴۱۹۵	تعداد کتب موجود	۱۴۸۲۶	۱۴۱۹۵	۴۵۳ نفر
۲۱۴	تعداد اعضاء	۱۴۸۲۶	۲۳۹۶	تعداد مراجعین در ماه	۳۱۳۸	۲۳۹۶	۳ نفر
جلد	تعداد کتب موجود	۱۲۲۰	نفر	تعداد اعضاء	۳۱۳۸	نفر	نفر
۱۴۱۹۵	تعداد کتابداران	۳۰۲۸	۳ نفر	تعداد مراجعین در ماه	۳۰۲۸	۳ نفر	تعداد کتابداران
۴۵۳	تعداد اعضاء	۳	نفر	تعداد اعضاء	۳	نفر	تعداد کتابداران
نفر	تعداد کتب موجود	۱۲۲۰	نفر	تعداد کتب موجود	۳	نفر	تعداد کتابداران
۷۳۹۶	تعداد مراجعین در ماه	۳۱۳۸	نفر	تعداد اعضاء	۳	نفر	تعداد کتابداران
۳ نفر	تعداد کتابداران	۳۰۲۸	نفر	تعداد مراجعین در ماه	۳۰۲۸	نفر	تعداد کتابداران
۱۳۵۰	آدرس خیابان خیام جنب دانشگاه علامه طباطبائی ارومیه ساختمان قرارگاه فرهنگی -	۱۳۶۳	۱۳۵۰	آدرس خیابان خیام جنب دانشگاه علامه طباطبائی ارومیه ساختمان قرارگاه فرهنگی -	۱۳۶۳	۱۳۵۰	۱۲۸۰۰ جلد
۱۳۵۰	تعداد اعضاء	۷۰۰	نفر	تعداد اعضاء	۷۰۰	نفر	تعداد کتب موجود
۷۱۳۱	تعداد کتب موجود	۶۶۴۷	نفر	تعداد کتب موجود	۶۶۴۷	نفر	تعداد اعضاء
۹۹۳۰	تعداد مراجعین در ماه	۲۲۹۴	نفر	تعداد اعضاء	۲۲۹۴	نفر	تعداد کتابداران
۳ نفر	تعداد کتابداران	۳	نفر	تعداد کتابداران	۳	نفر	تعداد مراجعه کنندگان در ماه
۱۳۴۵	تعداد اعضاء	۱۵۰۰۰	نفر	تعداد اعضاء	۱۵۰۰۰	نفر	تعداد کتابداران
۶۵۶	تعداد کتب موجود	۱۳۴۶	نفر	تعداد اعضاء	۱۳۴۶	نفر	تعداد کتابداران
۱۳۰۱۷	تعداد مراجعین در ماه	۱۸۹	نفر	تعداد اعضاء	۱۸۹	نفر	تعداد کتابداران
۴۹۵	تعداد اعضاء	۱۷۳۷۷	نفر	تعداد اعضاء	۱۷۳۷۷	نفر	تعداد کتب موجود
۳۸۷۰	تعداد مراجعین در ماه	۱۲۹۸	نفر	تعداد اعضاء	۱۲۹۸	نفر	تعداد کتابداران
۳ نفر	تعداد کتابداران	۷۴۴۸	نفر	تعداد اعضاء	۷۴۴۸	نفر	تعداد کتابداران
۹۹۳۰	تعداد اعضاء	۳	نفر	تعداد اعضاء	۳	نفر	تعداد کتابداران
۹	آدرس کتابخانه عمومی ابن سينا سردشت:			۵. کتابخانه عمومی شهید بهشتی سلماس:			۱. کتابخانه‌های عمومی علامه طباطبائی ارومیه:
سال تأسیس ۱۳۴۲ (استقرار در ساختمان جدید)				سال تأسیس			سال تأسیس
(۱۳۷۰)				مساحت زیرینا			مساحت زیرینا
۶۰۰ مترمربع	مساحت زیرینا			۱۳۴۷	۱۳۴۷		۱۳۵۴
۱۲۹۲۲ جلد	تعداد کتب موجود			۵۰۰ مترمربع	۵۰۰	نفر	۹۵۰ مترمربع
۶۷۶ نفر	تعداد اعضاء			۱۵۶۵۹	۱۵۶۵۹	نفر	۱۶۰۵۱ جلد
۷۹۲ نفر	تعداد مراجعین در ماه			۱۲۶۳	۱۲۶۳	نفر	۷۳۱۰ نفر
۱ نفر	تعداد کتابداران			۱۶۲۹۲	۱۶۲۹۲	نفر	۱۸۶۹۲ نفر
				تعداد اعضاء			تعداد کتابداران
				تعداد مراجعین در ماه			تعداد کتابداران



٣٦٧ متر مربع  
٤٤٧١ جلد  
٤٥٧ نفر  
١٥٨٩ نفر  
١ نفر

۱۸- کتابخانه عمومی محمدیار:

١٣٦٨  
٣٥٠ متر مربع  
٢٢٥٢ جلد  
٥٦٨ نفر  
٦٧٤ نفر  
١ نفر

۱۹- کتابخانه عمومی تکاب:

سال تأسیس ۱۳۶۶ (استقرار در ساختمان جدید)  
(۱۳۷۱)

٥٥٧ متر مربع  
٣٩٨٨ جلد  
٥٧٨ نفر  
١٣١٠ نفر  
١ نفر

## ۱۷- کتابخانه عمومی اسنواه:

۱۳۶۸

۱۰- کتابخانه عمومی شهید مفتح قره ضایا الدین:  
سال تأسیس ۱۳۵۰ (استقرار در ساختمان جدید  
(۱۳۷۰

مساحت زیرینا	٣٥٠ مترمربع
تعداد کتب موجود	٨٨٨٥ جلد
تعداد اعضاء	٥٥٢ نفر
تعداد مراجعین در ماه	١٩٣٠ نفر
تعداد کتابداران	٢ نفر

## ۱۱- کتابخانه عمومی امیرکبیر شوط:

تعداد کتابخانه های اسلامی	۱۳۵۴
تعداد مراجعین در ماه	۹۹۱ نفر
تعداد اعضاء	۳۶۶ نفر
تعداد کتب موجود	۱۰۴۷۲ جلد
مساحت زیربنای	۴۶۴ مترمربع
سال تأسیس	۱۳۵۴

۱۲- کتابخانه عمومی شهید مدرس پلدشت:  
سال تأسیس ۱۳۴۸ (استقرار در ساختمان جدید)  
(۱۳۷۳)

مساحت زیرینا	٣٥٠ متر مربع
تعداد کتب موجود	٩١٩ جلد
تعداد اعضاء	٦٣ نفر
تعداد مراجعین در ماه	٤٧٠ نفر
تعداد کتابداران	—

۱۳- کتابخانه عمومی صلاح الدین ایوبی بوکان:  
سال تأسیس ۱۳۵۲ (استقرار در ساختمان جدید)  
۱۳۷۲

مساحت زیربنا	٣٦٩ مترمربع
تعداد کتب موجود	١٢ جلد
تعداد اعضاء	٩٤٨ نفر
تعداد مراجعین در ماه	١٨٦٠ نفر
تعداد کتابداران	١ نفر
۱۷- کتابخانه عمومی اشنویه:	۱۳۶۸
سال تأسیس:	